

Monitorovacia správa
o realizácii Konceptcie rozvoja kultúry
v Košickom samosprávnom kraji 2020 - 2025 (2030)
za roky 2022 - 2023



OBSAH

Úvod.....	3
Stručný sumár plnenia Koncepce rozvoja kultúry v KSK 2020 –2025 (2030)	4
Akčný plán na roky 2020 – 2023 / Vyhodnotenie rokov 2022 a 2023	17
Program: Regionálna kultúrna identita	17
Program: Kultúrny turizmus – služby a produkty v kultúrnom turizme	25
Program: Kreatívny priemysel	25
Návrh priorít na roky 2024 - 2026	27



FOTO: Robert Tappert

Úvod

Koncepcia rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020 – 2025 (2030) bola schválená Zastupiteľstvom Košického samosprávneho kraja dňa 21. 10. 2019.



V roku 2022 bola vypracovaná **Monitorovacia správa o realizácii koncepcie za roky 2020 – 2021**.

Súčasťou strategického dokumentu bol aj **Akčný plán na roky 2020 - 2023**, ktorého zhodnotenie je dôležité pre pokračovanie plnenia cieľov a implementáciu opatrení (49) a ich aktualizáciu pre najbližšie obdobie. **Prvé dva roky realizácie boli výrazne ovplyvnené pandemickou situáciou, čo zdokumentovala spomínaná monitorovacia správa s cieľom komplexnej dokumentácie krízového stavu.**

Predložený dokument sa sústreďuje na implementáciu opatrení v rokoch 2022 – 2023,

v prípade relevantnosti aj v kontexte viacročných trendov. Detailnejšie informácie poskytujú aj **Výročné správy kultúrnych organizácií**, ktoré sú zverejnené na webových sídlach organizácií aj KSK <https://web.vucke.sk/sk/samosprava/organizacie-zp/kulturne/>.

Odbor kultúry ako gestor koncepcie v kooperácii s kultúrnymi organizáciami vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti cielene realizoval **opatrenia a aktivity** v sledovanom období a možno konštatovať, že väčšinu z nich sa podarilo úspešne naplniť.

Naplnenie opatrení za roky 2020 - 2023



V závere monitorovacej správy je uvedený **návrh prioritných úloh** pre najbližšie obdobie, pričom ciele a zámery z koncepcie ostávajú v platnosti.

Stručný sumár plnenia Konceptie rozvoja kultúry v KSK 2020 – 2025 (2030)

Podstatu konceptie tvoria 3 programy: Regionálna kultúrna identita, Kultúrny cestovný ruch, Kreatívny priemysel a **2 procesy:** Optimalizácia správy a prevádzky kultúrnych organizácií a Investície do obnovy kultúrneho dedičstva a kultúrnej infraštruktúry.

Konceptia obsahuje pre každý program zámery, ciele, opatrenia, aktivity, merateľné ukazovatele, ktorých vyhodnotenie sa realizuje s dlhším časovým odstupom. Prostredníctvom nižšie uvedených **indikátorov** sú deklarované hlavné **vývojové trendy** v oblasti rozvoja kultúrnych služieb zabezpečovaných organizáciami KSK a **dopady opatrení** realizovaných v rámci aplikovania princípov dobrej správy.

Aktuálne, po optimalizácii siete v roku 2021 tvorí kultúrnu infraštruktúru **20 regiónom zriadených inštitúcií** (predtým 23). Racionalizácia neznížila dostupnosť kultúrnych služieb v území, ale zlepšila manažment organizácií a prispela k vyššej výkonnosti spojených organizácií, zjednotila sa tiež právna forma na príspevkové organizácie.



Infografika Konceptie rozvoja kultúry v KSK 2020 - 2025 (2030)

Táto infografika je súčasťou prílohy

Konceptia rozvoja kultúry prinášajúca nosnú ideu „tradície inšpirujú inovácie“ akcentuje využitie jedinečného kultúrneho bohatstva regiónu pre jeho rozširovanie, napredovanie a rozvoj.

Programy

Nosný program „Regionálna kultúrna identita“ sa systematicky zameriava na posilňovanie pozitívneho vzťahu obyvateľa k územiu prostredníctvom segmentu kultúrnych služieb a tvorby jedinečného imidzu kraja. Vytvorenie kvalitnej ponuky odrážajúcej unikátnosť regiónu sa bude cielene rozvíjať prostredníctvom programu „Kultúrny cestovný ruch“ prioritne zameraného na návštevníka, avšak celkovo ako segment predstavuje aj výnimočnú príležitosť v rozvoji regionálnej ekonomiky. Novým impulzom pre zhodnotenie ekonomických prínosov kultúry je vytváranie podmienok pre **kreatívny priemysel**, v rámci ktorého sa tvorivost a talent jednotlivcov zhodnocujú so zámerom ich ekonomickej sebestačnosti zároveň s inováciou kultúrnej ponuky na trhu.

Procesy

Kultúrna infraštruktúra v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK v podobe múzeí, galérií, divadiel, osvetových stredísk, kultúrnych centier a knižníc predstavuje základnú sieť aktívov a nositeľov týchto programov v regióne. Cieľom je usmerňovať ich fungovanie smerom k moderným a efektívnym fungujúcim inštitúciám, čo sa bude realizovať v procese optimalizácie ich správy, rozvoja a prevádzky a rovnako tak v realizovaní investičných aktivít tam, kde je obnova kultúrneho dedičstva a pamiatkového fondu nevyhnutná a žiaduca. Intenzívnejšie sa bude dbať na partnerstvá s ostatnými aktérmi v kultúre, predovšetkým s nezávislými kultúrnymi operátormi.

Princípy

Akkoľvek opatrenie či aktivita realizované v rámci programov alebo procesov bude v súlade s princípom efektívnosti, kvality, dostupnosti, transparentnosti a participatívnosti.

Kultúrne služby sú zabezpečované rovnomerne prostredníctvom sídiel ako aj vyše 40 pracovísk (depozitáre, sklady, pobočky, detašované prevádzky a pod.) týchto inštitúcií:

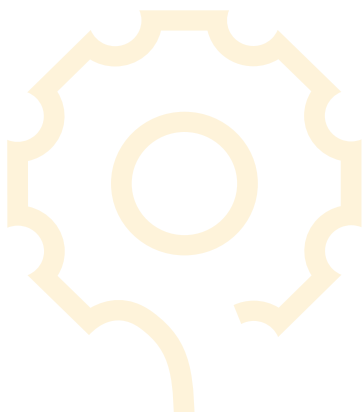
- Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach
- Zemplínska knižnica Gorazda Zvonického v Michalovciach
- Zemplínska knižnica v Trebišove
- Gemerská knižnica Pavla Dobšinského v Rožňave
- Gemerské osvetové stredisko
- Centrum kultúry Košického kraja
- Kultúrne centrum Medzibodrožia a Použia
- Krajská hviezdáreň a Zemplínske kultúrne centrum
- Spišské kultúrne centrum a knižnica
- Východoslovenské múzeum v Košiciach
- Zemplínske múzeum v Michalovciach
- Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove
- Banícke múzeum v Rožňave
- Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi
- Galéria umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi
- Východoslovenská galéria
- Bábkové divadlo v Košiciach
- Divadlo Thália Színház
- Divadlo Romathan v Košiciach
- Spišské divadlo

Infografika Konceptie rozvoja kultúry v KSK 2020 - 2025 (2030)

Táto infografika je súčasťou prílohy



Mapa kultúrnych organizácií KSK

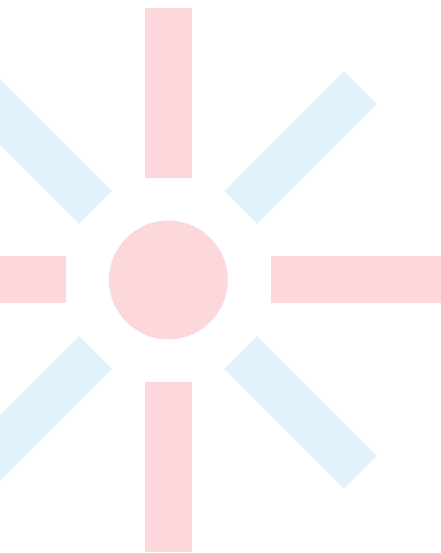




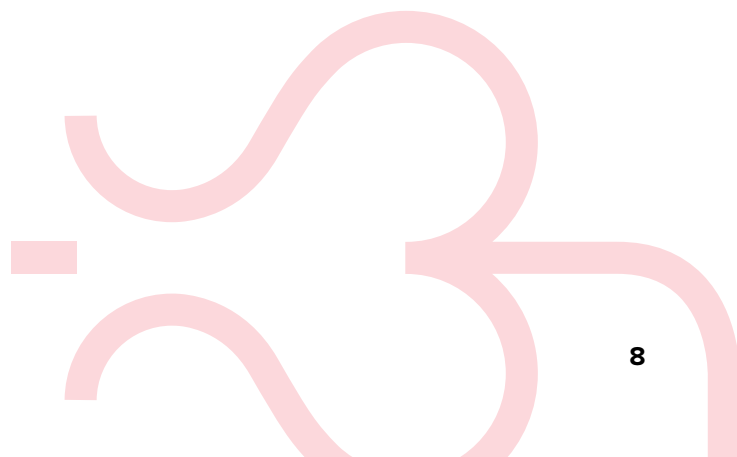
Mapa kultúrnych organizácií KSK - Gemer



Mapa kultúrnych organizácií KSK - Spiš



Mapa kultúrnych organizácií KSK - Abov





Mapa kultúrnych organizácií KSK - Zemplín



Objem výdavkov na kultúru v pomere k celkovým výdavkom medziročne klesá, avšak ako bude uvedené neskôr, **výkonnosť zaznamenáva rastúce trendy** či už v oblasti návštevnosti, vlastných príjmov a pod.

Program Kultúra v rozpočte KSK

rok	2019	2020	2021	2022	2023
pomer celkových výdavkov v programe Kultúra k celkovým výdavkom KSK v %	6,00%	5,14%	5,12%	5,00%	4,99%

Za posledných 5 rokov vynakladá KSK na kultúrne organizácie ročne v priemere **13 127 350 eur**. Ide o bežné výdavky na rozvoj a zabezpečovanie kultúrnych služieb v podobe prevádzky a kapitálové výdavky v podobe investícií. V rámci bežného rozpočtu sa okrem prevádzkových nákladov (vrátane mzdových - keďže ide o služby) osobitne sledujú aj financie na činnosť a rozvoj kultúrnych organizácií, čo je oblasť, ktorá sa v stále vyššej miere pokrýva cez externé zdroje. K 31. 12. 2023 pracovalo v kultúrnych organizáciách spolu **538 zamestnancov**.

Výdavky v Programe Kultúra 2019 - 2023

rok	2019	2020	2021	2022	2023
Bežné výdavky	11 136 304	10 493 174	10 216 846	12 281 998	12 738 655
Kapitálové výdavky	913 753	566 574	1 539 178	1 787 606	3 962 662
Výdavky spolu v eurách	12 050 057	11 059 748	11 756 024	14 069 604	16 701 317

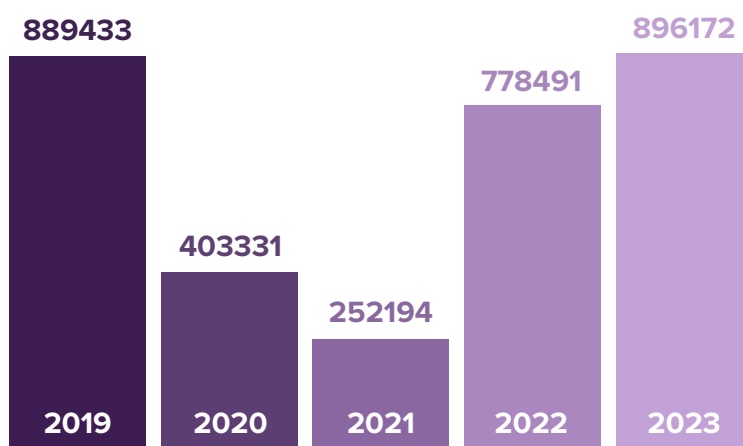
Košický samosprávny kraj vykonáva kompetencie v oblasti kultúry prostredníctvom kultúrnych organizácií vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti a v spolupráci s ďalšími aktérmi v regióne. Najdôležitejšou formou podpory je každoročné poskytovanie dotácií (v zmysle VZN č. 10/2020 o poskytovaní dotácií).

V roku 2022 bolo zo 651 doručených a 301 schválených žiadostí 108 z oblasti kultúry, v rámci schválenej sumy 1 136 652 eur to bolo **351 956 eur**.

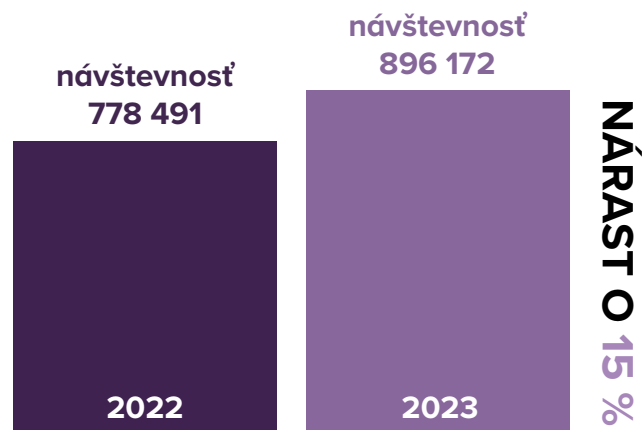
V roku 2023 bolo zo 714 doručených a 265 schválených žiadostí 109 z oblasti kultúry, v rámci schválenej sumy 599 996 eur to bolo **254 572 eur** pre kultúru a duchovné hodnoty. Spolupráca je aj s Krajskou organizáciou Košice región turizmus v oblasti podpory kultúrneho turizmu, rovnako tak kultúrne organizácie realizujú svoje **projekty a aktivity v partnerstve** s mestami, obcami či inými socio-ekonomickými partnermi.

Rastúca návštevnosť

Vývoj návštevnosti kultúrnych organizácií KSK v rokoch 2019 až 2023



V roku 2023 kultúrne organizácie KSK navštívilo spolu **896 172 návštevníkov**, čím dosiahli úroveň návštevnosti evidovanú pred pandémiou Covid - 19. Roky 2020 a 2021 zaznamenali očakávaný prepád, avšak od roku 2022 evidujeme postupné stabilizovanie návštevnosti.



Profesionálne projektové riadenie a viaczdrojové financovanie

Vývoj objemu externých zdrojov financovania kultúrnych organizácií KSK z domácich aj zahraničných schém od roku 2019 do roku 2023.

rok	2019	2020	2021	2022	2023
Objem financií získaných z externých zdrojov	817 129 €	655 743 €	631 329 €	1 422 011 €	2 315 804 €

Kultúrne organizácie KSK získali od roku 2019 do roku 2023 celkovo 5 842 016 €. V roku 2023 získali až 2 315 804 €, čím dosiahli najvyšší získaný objem financií z externých zdrojov za posledných 5 rokov. Zvyšuje sa tiež úspešnosť v indikátore počet podaných vs. počet úspešných projektov.

Úspešnosť v podávaní projektov na externé financovanie

rok	Spolu		% úspešnosti
	podané	úspešné	
2019	254	165	65%
2020	241	161	67%
2021	217	137	63%
2022	227	152	67%
2023	253	200	79%

Z hľadiska zdrojov financovania sa kultúrne organizácie zapojili prevažne do:

- **programov z fondov EÚ:** cezhraničné programy (INTERREG: SKHU, HUSKROUA), nadnárodné programy (EEA GRANTS Nórsky finančný mechanizmus), a národné programy zo zdrojov EÚ (IROP, Plán obnovy a pod.)
- **národných programov:** Fond na podporu umenia (FPU), Fond na podporu kultúry národnostných menšín (KULTMINOR), Ministerstvo kultúry SR : Obnov si svoj dom a kultúra znevýhodnených skupín (MK SR) a Národné osvetové centrum (NOC).

Vybrané najvýznamnejšie projekty za roky 2022 - 2023:

V uplynulých dvoch rokoch boli podporené dva projekty z EEA GRANTS Nórsky finančný mechanizmus:

1. Názov: Kúria Zuzana – Zážitok v múzeu

Prijímateľ projektu: Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi

Výška grantu: (Granty EHP a Štátny rozpočet SR): 1 351 608 €

Celkový rozpočet: 3 313 000 €

Spolufinancovanie a dofinancovanie KSK: 1 961 392 €

Projektoví partneri: Gagarín ehf., SOŠ Drevárska, OOCR Slovenský Raj & Spiš

Zrealizovala sa kompletná renovácia Hospodárskej budovy v Markušovciach na polyfunkčný kultúrny objekt a vytvorilo sa zázemie pre návštevníkov, odborných zamestnancov, ako aj širšiu odbornú verejnosť. Vznikli tiež nové expozície, ktoré spojili tri témy: život šľachtickej rodiny Máriássyovcov na Spiši, história spracovania dreva a nábytkárskeho priemyslu na Spiši, prezentácia tradičnej ľudovej kultúry na Spiši vrátane menších s využitím moderných prezentačných technológií.

2. Názov projektu: House of Mine

Prijímatel: Východoslovenská galéria

Trvanie projektu: Október 2022 – Apríl 2024

Výška rozpočtu: 106 490 €

Spolufinancovanie KSK: 5 610 €

Prostredníctvom tohto projektu reagovala galéria na tému inklúzie a realizovala množstvo edukačných aktivít s presahom na medzinárodnú úroveň.



3. V rámci schémy INTERREG sa v Múzeu a Kultúrnom centre Južného Zemplína implementoval projekt: INTERCASTLES.

Konzorcium partnerov: Obec Pácin, SNC Art Kiállításrendező Kft., **Múzeum a kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove**

Rozpočet MaKCJZ: 725 000 €

Spolufinancovanie a dofinancovanie

KSK: 155 000 €

Vznikla nová interaktívna expozícia Portrét rodu Andrassy, ktorá prezentuje najvýznamnejších mužských členov rodu. Prebehla aj rekonštrukcia oplotenia celého historického areálu kaštieľa.

4. Program IROP REACT

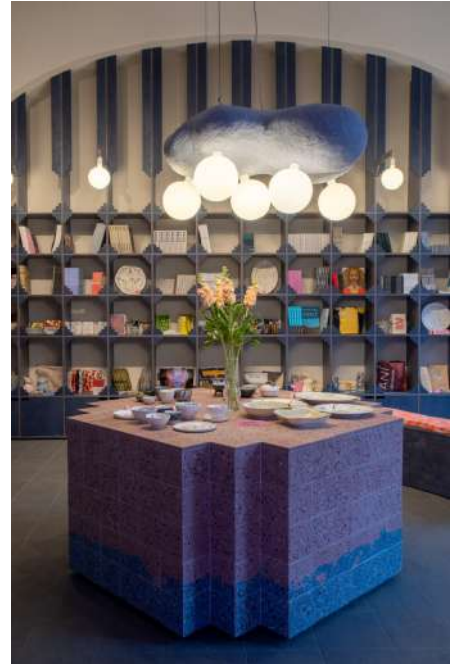
Financie získané z tohto zdroja spolu 1 713 000 €

Celkové rozpočty projektov: 1 903 377 €

Spolufinancovanie a dofinancovanie KSK: 190 377 €

Zoznam projektov v rámci IROP REACT

Realizátor	Názov	Celkové výdavky projektu v €
Bábkové divadlo v Košiciach	Modernizácia divadelných sál	200 000
Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach	Interaktívna a bezpečná knižnica – rozšírenie a modernizácia služieb	242 947
Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove	Zemplín Antiqua (nová expozícia)	120 783
Východoslovenská galéria	Modernizácia osvetlenia a IT infraštruktúry vo Východoslovenskej galérii	197 280
Spišské divadlo	Modernizácia divadelnej techniky	240 000
Spišské kultúrne centrum a knižnica	Kompletné zmodernizovanie a zvýšenie hygienických štandardov v priestoroch Knižnice SKCaK v Spišskej Novej Vsi	117 000
Banické múzeum v Rožňave	Otvorená galéria (rekonštrukcia)	142 259
Zemplínske múzeum v Michalovciach	Archeologická expozícia Zemplínskeho múzea	203 619
Východoslovenské múzeum v Košiciach	Expozícia „Zaži Gotiku“	223 049
Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi	Letohrádok Dardanely - Hudobná perla Spiša (inovácia a modernizácia Expozície klávesových hudobných nástrojov)	216 440



Domáce schémy, najmä Fond na podporu umenia, KULTMINOR a ostatné dotačné programy z Ministerstva kultúry SR tvoria základ najmä pre **zabezpečenie celoročnej činnosti** kultúrnych organizácií a vybrané rozvojové zámery (modernizácia interiérového vybavenia, nové expozície, náklady na premiéry, spolufinancovanie festivalov, akvizičná činnosť, súťaže v oblasti neprofesionálneho umenia pod.).

Štatistika projektovej úspešnosti kultúrnych organizácií vo vybraných domácich schémach v rokoch 2019 - 2023

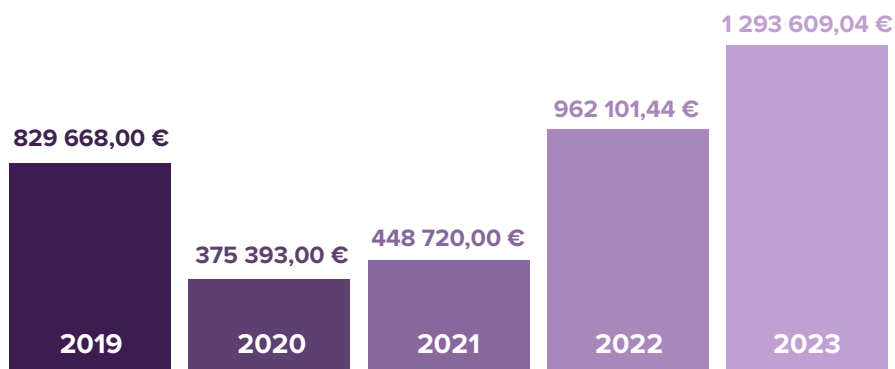
rok	počet podaných projektov	počet schválených projektov	schválená suma	úspešnosť v %	výška spolufinancovania a dofinancovania KSK
2019	158	121	726 409 €	76,58%	81 696 €
2020	156	101	470 587 €	64,74%	71 629 €
2021	127	94	457 901 €	74,02%	73 049 €
2022	154	116	418 905 €	75,32%	141 969 €
2023	177	145	761 368 €	81,92%	127 155 €

Ďalšie externé finančné prostriedky získali kultúrne organizácie z nadácií (napr. Nadácia SPP, Nadácia VSE, fond SK – NIC,...) VZN miest kde pôsobia, ako aj z ďalších dostupných výziev v rámci ktorých sú oprávnenými žiadateľmi.

Zvýšenie vlastných príjmov

Vlastné príjmy kultúrnych organizácií v posledných dvoch rokoch zaznamenali **pozitívny trend**. Po dvoch rokoch pandémie dosiahli v roku 2023 výšku takmer **1 300 000 €**, čo je o **36 %** viac než v poslednom predpandemickom roku 2019. Tieto údaje svedčia aj o ochote návštevníkov zaplatiť si za kvalitný program. Vlastné príjmy tvoria prevažne príjmy zo vstupného.

Vývoj vlastných príjmov kultúrnych organizácií KSK za obdobie 2019 - 2023



Spolupodieľanie sa na nákladoch

Kultúrne organizácie KSK sa na zabezpečovaní nákladov podieľajú vlastnými príjmami a financiami získanými z externých zdrojov. Od roku 2022 sa vyhodnocuje aj údaj, ktorý čiastočne ukazuje rastúcu sebestačnosť kultúrnych organizácií KSK, ide však len o výber finančných indikátorov. **V roku 2023 sa kultúrne organizácie KSK podieľali na financovaní nákladov v priemere 15,67 %.**

Vývoj percenta spolupodieľania sa na nákladoch kultúrnych organizácií KSK za roky 2022 a 2023

rok	Percento spolupodieľania sa na nákladoch kultúrnych organizácií KSK - priemer
2022	11,30%
2023	15,67%

Interná výzva „Tradície inšpirujú inovácie“

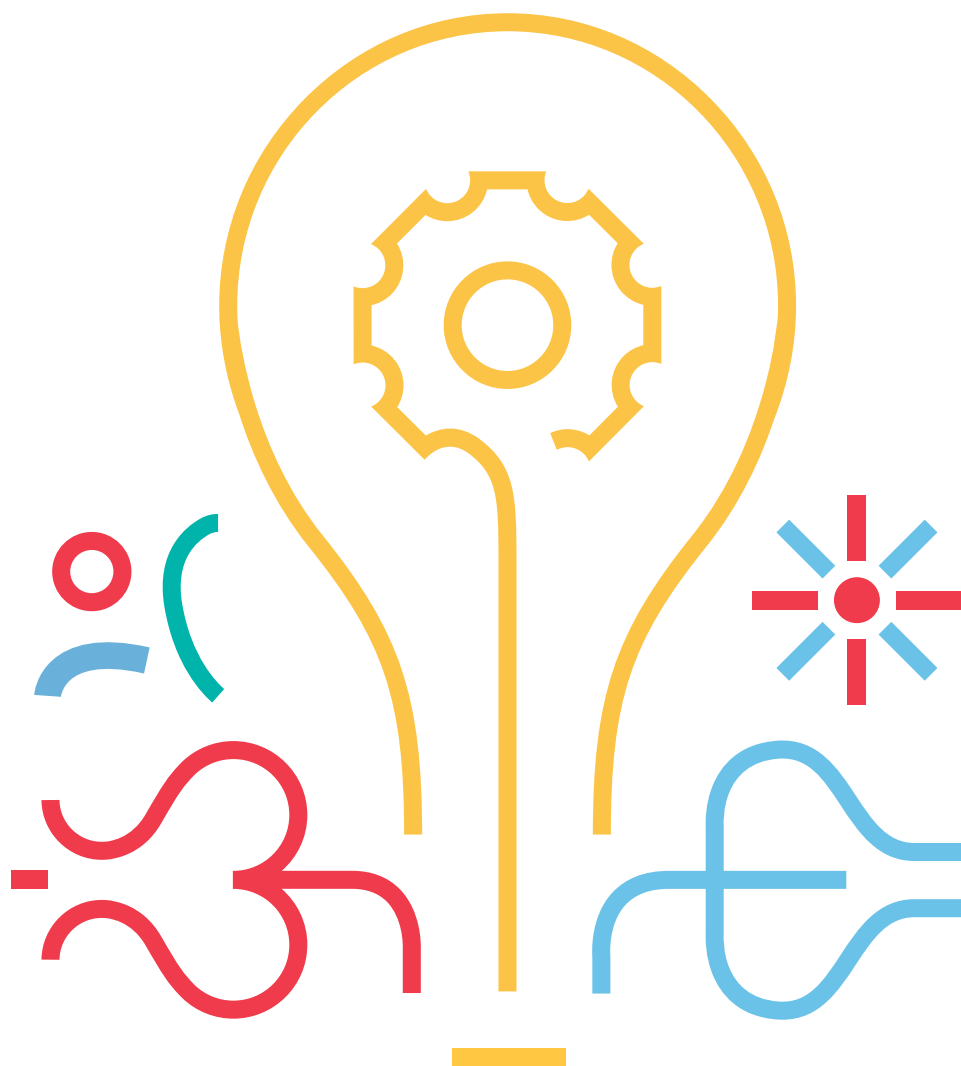
Jedným z významných opatrení, ktoré bolo zavedené ako jedno z prvých pri implementácii koncepcie bolo zavedenie „prvku súťaživosti“ pri uchádzaní sa o zdroje zriaďovateľa, čo viedlo k zlepšeniu projektovej činnosti aj k predkladaniu komplexnejších zámerov v rozvoji.

Prostredníctvom tejto výzvy bolo od jej spustenia podporených až **23 kvalitných a moderných projektov** a návštevníci ich môžu nájsť **v 14 kultúrnych organizáciách KSK** v celom kraji. V roku 2022 sa podporili projekty zamerané na tému udržateľnosti a v roku 2023 dominovali zelené riešenia v kultúre.

Podporené projekty v rokoch 2019 - 2023

Región	Realizátor projektu (KO)	Rok realizácie projektu	Názov projektu	Finančná čiastka poskytnutá na realizáciu projektu	Finančná čiastka poskytnutá na realizáciu projektov v danom regióne
Spiš	Spišské osvetové stredisko	2019	Spiš sight spot	5 040,00 €	172 303,00 €
	Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi	2019	Provincia XVI spišských miest - malá Európska únia	19 826,00 €	
	Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi	2020	Príbeh jedného ateliéru, virtuálna realita	28 300,00 €	
	Spišské divadlo	2021	Divadlo 21	61 367,00 €	
	Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi	2022	Múzeum v pohybe a odraze (interaktivita v nových expozíciách História a Príroda Spiša)	57 770,00 €	
Zemplín	Zemplínska knižnica G. Zvonického	2020	Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regióne Zemplín	29 973,00 €	132 203,00 €
	Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína	2022	Život na panstve	48 880,00 €	
	Kultúrne centrum Medzibodrožia a Použia	2022	Zlaté údolie – inovácia vinárskej tradície v Medzibodroží	53 350,00 €	
Abov	Bábkové divadlo v Košiciach	2019	Tradičnosť substrátu v medzikultúrnej tvorbe	17 000,00 €	190 462,00 €
	Východoslovenská galéria	2019	Revitalizácia knižnice Východoslovenskej galérie	18 196,00 €	
	Východoslovenská galéria	2020	ENTER- galéria 21. st.	28 036,00 €	
	Východoslovenská galéria	2021	Pohyblivá krajina	56 930,00 €	
	Centrum kultúry Košického kraja	2022	Klenoty kraja	40 000,00 €	
	Východoslovenská galéria	2023	Shop VSG	30 300,00 €	

Gemer	Banícke múzeum v Rožňave	2019	Geologická bádateľa a Exteriérová časť Expozície baníctva a hutníctva Gemera	19 967,00 €	145 226,00 €
	Gemerská knižnica P. Dobšinského v Rožňave	2019	Objavujeme čaro Gemera	19 942,00 €	
	Banícke múzeum v Rožňave	2020	Dioráma - banská štôľňa	29 980,00 €	
	Gemerská knižnica P. Dobšinského v Rožňave	2021	Objavujeme čaro Gemera II.	27 850,00 €	
	Banícke múzeum v Rožňave + Gemerská knižnica P. Dobšinského v Rožňave	2023	Príroda je život	47 487,00 €	
SPOLU				640 194,00 €	640 194,00 €



Akčný plán na roky 2020 – 2023

Vyhodnotenie rokov 2022 a 2023



Roky 2022 a 2023 boli poznačené doznievajúcimi dopadmi pandémie Covid 19, energetickou krízou a vojnovým konfliktom na Ukrajine. **Zmeny v správaní návštevníkov, zvýšenie nákladov na energie a rýchle reakcie na situácie, ktoré priniesol vojnový konflikt** zasiahli do plánovaných i bežných operatívnych aktivít. Napriek všetkým obmedzeniam priniesli tieto dva monitorované roky **rastúci trend** nielen v oblasti **vlastných príjmov** kultúrnych organizácií, kde prebehla komplexná úprava cenovej politiky, ale aj v **návštevnosti**.

1. Program: Regionálna kultúrna identita

Zámer:	posilnenie pozitívneho vzťahu obyvateľa k regiónu prostredníctvom kvalitnej ponuky kultúrnych služieb založených na regionálnych špecifikách
Výzva/problém:	• zamedziť odlivu mladých ľudí z regiónu • zlepšiť imidž kraja a zvýšiť povedomie o činnosti regionálnej samosprávy
Cieľová skupina:	obyvatelia kraja so špecifickým dôrazom na mládež
Hlavné nástroje:	• inovovaná kvalitná ponuka kultúrnych služieb založená na regionálnych špecifikách • prierezové programy so školstvom • aktivity pre intenzívnejšiu participáciu verejnosti

Nové expozície v múzeách a galériách

Múzeá

- **149** zrealizovaných výstav
- **44** stálych expozícií
- vyše **1 600** novo zaevidovaných zbierkových predmetov
- vyše **3 600** novo zaevidovaných knižničných jednotiek
- vyše **1 000** zorganizovaných výchovno-vzdelávacích aktivít

	2022	2023
Počet zrealizovaných výstav	86	63
Počet nových stálych expozícií	4	5
Počet novo zaevidovaných zbierkových predmetov	1 118	490
Počet novo zaevidovaných knižných jednotiek	1 806	1 816
Počet zorganizovaných výchovno-vzdelávacích aktivít	364	658

Galérie

- takmer **80** zrealizovaných výstav
- **8** stálych expozícií
- vyše **5 200** novo zaevidovaných knižných jednotiek
- **360** zorganizovaných výchovno-vzdelávacích aktivít
- **255** zorganizovaných kultúrno-spoločenských podujatí

	2022	2023
Počet zrealizovaných výstav	36	31
Počet stálych expozícií	8	8
Počet novo zaevidovaných zb. predmetov	179	194
Počet novo zaevidovaných kniž. jednotiek	2 724	2 684
Počet zorganizovaných výchovno-vzdelávacích aktivít	179	182
Počet zorganizovaných kultúrno-spoločenských podujatí	75	180

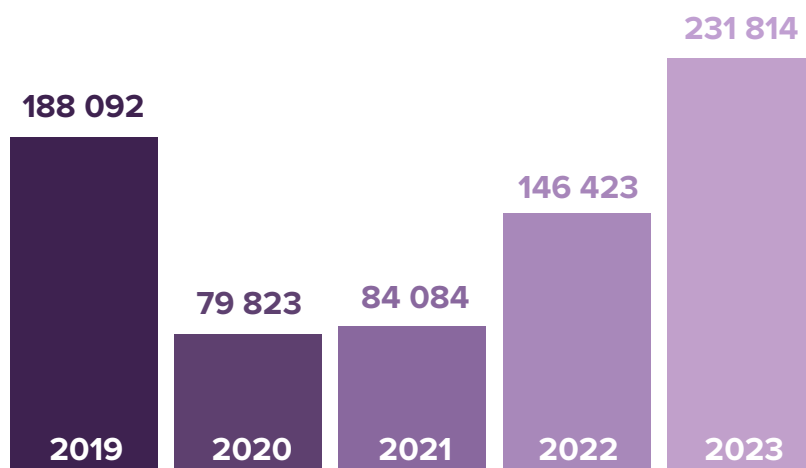
Kľúčové opatrenia:

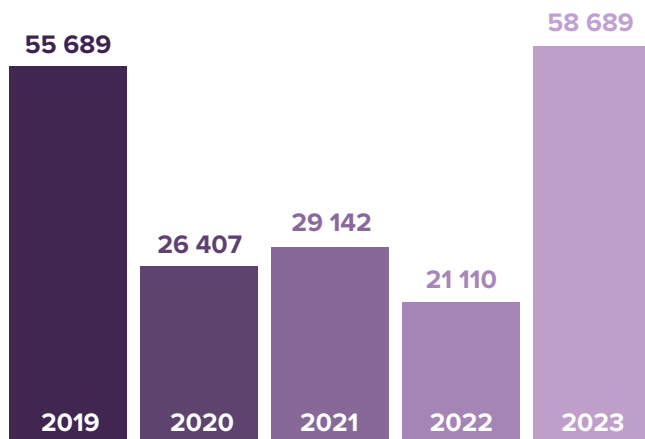
- Kým v rokoch 2018 – 2021 pribudli v múzeách za rok 2 **nové expozície**, v sledovanom období evidujeme **dvojnásobný nárast**: 5 v roku 2022 a 4 v roku 2023. Ide o najmarkantnejšie sprístupnenie expozícií, ktoré svedčí o systematickej práci so zbierkovým fondom inovovať ponuku kultúrnych služieb založených na regionálnych špecifikách.
- Do všetkých expozícií sa zaviedli SMART interaktívne prvky.
- Prebehli odborné revízie zbierkových predmetov.
- **Zvyšovanie kvalifikácie zamestnancov** bolo realizované prostredníctvom implementácie projektu „Budovanie kapacít v cezhraničnom partnerstve múzeí v budúcnosti - FUMU“, ktorý bol realizovaný v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Interreg Slovenská republika – Maďarsko a koordinovaný odborom kultúry a prostredníctvom workshopy v rámci programu celoživotného vzdelávania zamestnancov.
- Košický samosprávny kraj v roku 2023 hostoval v septembri celoslovenský Festival múzeí a galérií.
- V roku 2023 sa dosiahla **najvyššia návštevnosť múzeí a galérií za posledných 5 rokov**.
- Východoslovenská galéria získala prestížne **ocenenie Biela kocka** za svoj inovatívny edukačný projekt s názvom “More možností”.



“V roku 2023 sa dosiahla najvyššia návštevnosť múzeí a galérií za posledných 5 rokov.”

Vývoj návštevnosti múzeí 2019 - 2023





“SMART interaktívne prvky nájdú návštevníci v každom múzeu a galérii KSK”

Múzeá uviedli v roku 2022 spolu 86 nových výstav, z tohto počtu bolo 32 vlastných. Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi otvorilo prvú časť expozície Príroda Spiša, Zemplínske múzeum v Michalovciach otvorilo novú etnografickú expozíciu, Východoslovenské múzeum v Košiciach uviedlo expozíciu „**Zaži Barok**“ a Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove predstavilo expozíciu z projektu SMART museum a vonkajšiu virtuálnu expozíciu „**Život na panstve**“. V dvoch galériách sa uviedlo spolu 36 výstav, z toho 22 vlastných. Sektorové vzdelávanie pre múzeá a galérie sa uskutočnilo na 1. ročníku konferencie historikov a historičiek, ktorá hostila **viac ako 70 odborníkov z celého kraja**. Svoju ponuku v rámci verejného priestoru mesta Košice zaujímavo predstavila Východoslovenská galéria v Košiciach v rámci virtuálnej výstavy v uliciach pod názvom „AR Košická moderna“.

V roku 2023 uviedli múzeá a galérie pre verejnosť 24 výstav realizovaných na základe výskumu odborných zamestnancov organizácií a 39 požičaných výstav. Medzi významné vlastné výstavné projekty patrili: výstava Východoslovenskej galérie v Košiciach – „Elemír Halász Hradil“, výstava Banického múzea v Rožňave – Koža a kožušiny, výstava Múzea a Kultúrneho centra južného Zemplína v Trebišove – **Andrássy 200**, k najviac navštevovaným vo Východoslovenskom múzeu v Košiciach patrila **výstava venovaná 100. výročiu Medzinárodného maratónu mieru** a zapožičaná výstava Miro Žbirka – Roky a Dni. Galérie postupne rozširujú ponuku svojich sprievodných výchovno-vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí.

Rozvoj divadiel

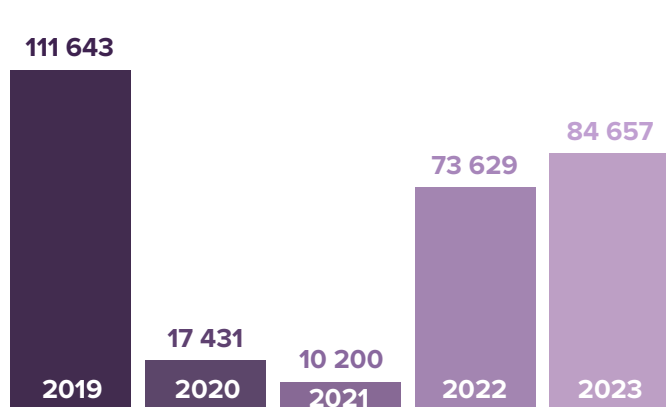
- **36** odohraných premiér
- viac ako **1250** odohraných divadelných predstavení
- **177** zájazdových predstavení
- účasť na **33** tuzemských a zahraničných festivaloch

Rok	2022	2023
Počet odohraných premiér	19	17
Počet odohraných divadelných predstavení	632	632
Počet zájazdových predstavení	92	85
Počet absolvovaných tuzemských a zahraničných festivalov	19	14

Kľúčové opatrenia:

- **Divadelná pedagogika** - Divadlo Thália Színház v Košiciach sa stalo v roku 2023 partnerom v participatívnom projekte „Rozvoj publika (audience development) – divák ako súčasť divadelnej komunity“, v rámci ktorého bola v spolupráci s partnermi projektu realizovaná odborná konferencia. Išlo o priame zacielenie scénického umenia na mladšie vekové skupiny návštevníkov.
- V rámci cieľa - **rozvoj alternatívnych scén** uviedlo do prevádzky Spišské divadlo v Spišskej Novej Vsi „**Pouličné divadlo**“.
- Festival **VirVar** –Dni bábkového divadla a hier pre rodiny oslávil v roku 2022 **10. výročie** svojho vzniku.
- Vyššia kvalita v umeleckej činnosti - Divadlo Romathan v Košiciach uviedlo edukatívnu rozprávku s ekologickým zameraním, Spišské divadlo v Spišskej Novej Vsi uviedlo v závere roka umelecky aj divácky náročnú inscenáciu „Šeptuchy“, Bábkové divadlo v Košiciach uviedlo rozprávku „Bolo raz jedno divadlo“, ktorá bola **ocenená aj Prémiou Slovenského literárneho fondu**.

Vývoj návštevnosti divadiel 2019 - 2023



“V roku 2023 bola otvorená alternatívna scéna Spišského divadla.”

Knižnično-informačné služby

- takmer **34 000** nových knižničných prírastkov
- vyše **1 500 000** zrealizovaných výpožičiek knižných titulov
- **24 300** registrovaných čitateľov
- vyše **3 500** zorganizovaných podujatí
- **5** nových biblioboxov
- **1** nový knihobox



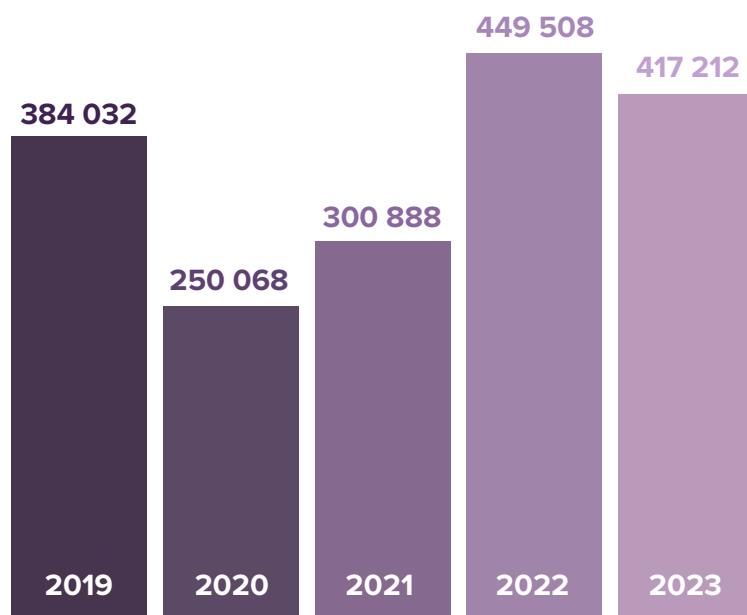
“Knižnice kraja čitateľov obslúžia aj s pomocou 5 biblioboxov a 1 knihoboxu.”

Rok	2022	2023
Počet nových knižničných prírastkov	16 539	17 899
Počet zrealizovaných výpožičiek	764 002	771 979
Počet registrovaných čitateľov	22 250	24 273
Počet zorganizovaných podujatí	1 877	2 028
Počet biblioboxov v prevádzke	5	5
Počet knihoboxov v prevádzke	1	2

Kľúčové opatrenia:

- V sledovanom období sa investovalo do skvalitnenia knižnično-informačných systémov, rozšírila sa **ponuka e-knží** a pod., intenzívne sa pokračovalo v **digitalizácii najmä vzácných regionálnych dokumentov**.
- Gemerská knižnica P. Dobšinského v Rožňave sa vyprofilovala ako **EKO knižnica**, Zemplínska knižnica v Trebišove rozvinula aktívnu **spoluprácu s Centrom vedecko-technických informácií** a intenzívne rieši tému **robotizácie**.
- V neformálnom vzdelávaní sa ponuka rozširuje na informačnú a mediálnu gramotnosť, tému duševného zdravia a pod.

Vývoj návštevnosti knižníc 2019 - 2023



Kultúrne centrá a osvetové zariadenia

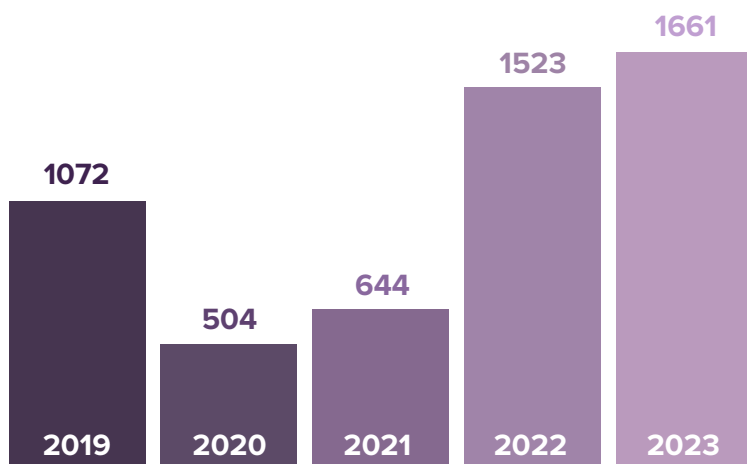
- **47** zrealizovaných významných regionálnych festivalov
- **121** zrealizovaných súťažných prehliadok
- vyše **3 000** zrealizovaných aktivít

Hvezdárne a astronomické pracoviská

- takmer **1000** zrealizovaných popularizačných aktivít vedy a výskumu

Rok	2022	2023
Počet zrealizovaných významných regionálnych festivalov	24	23
Počet zrealizovaných súťažných prehliadok	55	66
Počet zrealizovaných podujatí	1 523	1 661
Počet zrealizovaných popularizačných aktivít vedy a výskumu	460	534

Počet zrealizovaných aktivít 2019 – 2023



**“Remeslá, folklór
a talenty boli v kurze.”**

Kľúčové opatrenia:

- V sledovaných rokoch sa začalo s **vyhodnocovaním a prehodnotením dramaturgie festivalov** regionálneho významu (ročne 23-26), k najvýznamnejším patria: Dni Spišského Jeruzalema, Spišské folklórne slávnosti, Gemerský folklórny festival, Dožinky, Esencia – festival tradičnej kultúry atď.
- V roku 2023 bolo otvorené **detašované pracovisko Spišského kultúrneho centra a knižnice v Gelnici**.

- Košický samosprávny kraj aktívne pristúpil k záchrane kultúrneho dedičstva a do vlastníctva **nadobudol objekt - Chiška u Kriški** – ľudový dom v Rejdovej v podobe 170 ročnej drevenice zapísanej do Zoznamu národných kultúrnych pamiatok na Slovensku (zverené do správy Gemerského osvetového strediska).
- V rámci skvalitnenia činnosti hvezdárni a astronomických pracovísk sa realizovalo nové krajské podujatie hvezdárni KSK - **AstroRoadShow Košického kraja**.
- Kultúrne centrum Medzibodrožia a Použia v Kráľovskom Chlenci uviedlo do prevádzky exteriérové kino.
- **Výrazne napredoval rozvoj krajských programov:**

Krajský program rozvoja ľudovo-umeleckého remeselníctva

Intenzívne sa pokračovalo s plnením opatrení v rámci rozvoja ľudovo-umeleckého remeselníctva, najmä čo sa týka aktivít Remeselníckeho inkubátora pod vedením Gemerského osvetového strediska. **Rástol počet aktivít aj remeselníkov z celého kraja**, ktorí majú záujem participovať na spoločných aktivitách. V sledovanom období sa uskutočnila tiež **druhá krajská konferencia remeselníkov a ľudovoumeleckých výrobcov** Košického kraja s medzinárodnou účasťou s názvom „Tradícia a poctivá výroba“. Možno konštatovať, že program je veľmi úspešný a od svojho otvorenia v roku 2019 evidujeme

percentuálny nárast v počte zapojených subjektov o 303 %.

Cieľ: „remeselnícky inkubátor “RINK” je špecializovanou formou podpory ľudových remeselníkov a ľudovo-umeleckých výrobcov. Je unikátnym nástrojom na vytváranie priaznivých podmienok pre rozvoj tradičného remeselníctva na území Košického kraja. Je miestom, kde môžu remeselníci odborne rásť. Je silnou oporou a korektným partnerom všetkých, ktorí o to prejavujú záujem.“ sa darí naplňovať. Koncom roka 2023 sa začali prípravné práce na certifikácii krajskej značky.

RINK	2019	2020	2021	2022	2023
Počet evidovaných ľudových remeselníkov a ľudovo-umeleckých výrobcov Košického kraja	140	340	414	444	565

RINK (činnosť za roky 2019 - 2023)
2 krajské konferencie remeselníkov
4 celokrajské výstavy Dedičstvo inšpiruje
130 aktívne vystavujúcich remeselníkov na výstavách
zrealizovaných 245 remeselníckych workshopov



“565 remeselníkov v RINK-u.”

Nové krajské programy

Klenoty kraja – podpora a rozvoj folklóru

Na podporu folklóru zaviedol v roku 2022 Košický samosprávny kraj rozvojový program s názvom **Systém podpory folklórnych kolektívov KSK – Klenoty kraja**, ktorý má v gescii Centrum kultúry Košického kraja. Cieľom podpory je zvyšovanie kvality a popularizácia folklórnych kolektívov Košického kraja ako aj objavovanie talentov, ich umelecký rozvoj a vzdelávanie. V roku 2022 bola podpora zameraná na dospelé folklórne súbory a vyvrcholila pilotným ročníkom súťažnej prehliadky Klenoty kraja, kde sa predstavili dospelé folklórne súbory z Košického kraja a boli aj finančne podporené.

V roku 2023 sa podpora koncentrovala na detské folklórne súbory prostredníctvom súťažných

prehliadok Národného osvetového centra, poskytovaním široko obsiahlej metodické podpory a nesúťažnou prehliadkou Klenoty kraja, ktorá bola súčasťou Festivalu tradičnej kultúry - Esencia. Výnimočnosťou roka bola účasť na folklórnom festivale Východná, kde sa programom Esencia folklóru Košického kraja predstavili folklórne kolektívy z KSK. V roku 2023 prebiehali metodické stretnutia aj pre dospelé folklórne súbory, ktoré sa zapojili do Systému podpory folklórnych kolektívov Košického kraja v roku 2022. **Postupne rastie počet zapojených kolektívov aj aktivít, ktoré im pomáhajú zvyšovať svoju umeleckú úroveň.**

Folklórne súbory v KSK v číslach	2020	2021	2022	2023
Počet evidovaných dospelých folklórnych súborov na území KSK	84	84	103	103
Počet evidovaných detských folklórnych súborov na území KSK	39	39	48	48
Spolu	123	123	151	151

Klenoty kraja 2022 -2023
2 prehliadky Klenoty kraja (súťažná aj nesúťažná)
688 účastníkov prehliadok Klenoty kraja
10 100 Eur odovzdaná finančná odmena
46 metodických a podporných aktivít
2867 spolu účastníkov všetkých aktivít

Objavený KúSoK umenia – Talent kraja

Po pandémie sa začalo s postupnou realizáciou programu zameraného na **zachytenie a rozvoj talentovaných jednotlivcov a kolektívov v oblasti neprofesionálneho umenia** (folklór a folklorizmus, divadlo, umelecký prednes a literatúra, film, fotografia, výtvarná tvorba, hudba a spev). Program nadväzuje na realizáciu postupových súťaží, ktoré sú vyhlásené Národným osvetovým centrom. Cez tento program sa KSK snaží aktívne vyhľadávať nadaných jednotlivcov a umelecké kolektívy a umožniť im prezentovať sa pred širokou verejnosťou, podporovať ich odborný a umelecký rast, popularizovať neprofesionálne umenie,

podnecovať širokú verejnosť k umeleckej tvorivosti a podporovať zmysluplné využívanie voľného času s prioritou na mládež a seniorov. Novinkou medzi súťažami bola zrealizovaná **vlastná krajská súťaž Košického kraja** v oblasti vizuálneho umenia a literárnej tvorby pod názvom Slovom a obrazom v roku 2022 a vo vydanej publikácii sa sprostredkoval čitateľovi audio prednes diel prostredníctvom QR kódu. Za posledné dva roky evidujeme zároveň **až 107 celoštátnych ocenení pre jednotlivcov a kolektívy**, ktoré svoj voľný čas venujú neprofesionálnemu umeniu.

Talenty kraja	2020	2021	2022	2023
Počet evidovaných kolektívov z oblasti záujmovo-umeleckej činnosti a neprofesionálnej umeleckej tvorby na území KSK	139	143	167	183
Počet evidovaných jednotlivcov z oblasti záujmovo-umeleckej činnosti a neprofesionálnej umeleckej tvorby na území KSK	408	421	629	786
Spolu	547	564	796	969

“V Košickom kraji je evidovaných takmer 1000 talentovaných jednotlivcov a kolektívov.”

Za roky 2022 - 2023:
6150 účastníkov na súťažiach
107 celoštátnych ocenení
80 postupových súťaží

“107 celoštátnych ocenení.”

2022 a 2023 – roky výročí

Monitorované obdobie prinieslo niekoľko zaujímavých výročí kultúrnych organizácií a v rámci toho sa udialo niekoľko významných podujatí pre verejnosť spojených s oslavami týchto výročí:

- otvorenie novej výstavy **Dary a darcovia** a otvorenie novej expozície „Zaži Barok“ vo **Východoslovenskom múzeu v Košiciach** pri príležitosti **150. výročia** vzniku múzea,
- galakonzert **Divadla Romathan v Košiciach** pri príležitosti **30. výročia** vzniku divadla,
- sprístupnenie zrekonštruovanej kupoly a nového d'alekohľadu vo **Hvezdárni v Medzeve**, súčasť Centra kultúry Košického kraja v Košiciach pri príležitosti **25. výročia** hvezdárne,
- uvedenie novej expozície **Zemplínskeho múzea v Michalovciach** pri príležitosti **65. výročia** vzniku múzea,
- konferencia a koncert v **Banickom múzeu v Rožňave** pri príležitosti **120. výročia** vzniku múzea.

V roku 2023 oslávila kultúrno-osvetová činnosť výročie **70. rokov svojho vzniku, osobitne Gemerské osvetové stredisko v Rožňave a Zemplínske kultúrne centrum v Michalovciach** (aktuálne ako súčasť jednej organizácie spolu s Krajskou hvezdárňou).



Zameranie ponuky na cieľovú skupinu detí a mládeže

- Veľký dôraz sa kládol na rozšírenie ponuky kultúrnych služieb pre mladšiu generáciu s akcentovaním edukačného prvku, kde nastal **nárast o cca 25%** takto profilovaných programov.
- Ponuka kultúrnych organizácií pre stredné školy sa stala súčasťou krajskej digitálnej platformy „Dotvor sa“, na ktorej Odbor kultúry spolupracuje s Odborom školstva.
- Kultúrne organizácie tvorili jadro ponuky župných detských letných táborov (cca 75% z celkovej kapacity):
- **62 detských letných táborov** v rokoch 2022 - 2023 privítalo spolu **takmer 1 100 detí**

	2022	2023
Počet zrealizovaných táborov (počet turnusov)	29	33
Počet detí zúčastnených na detských táboroch	426	669

Strategický rozvoj a profesionalizácia manažmentu kultúrnych organizácií

- Každá organizácia má od roku 2022 spracovanú **profilovú kartu rozvoja**, ktorá vychádza z Koncepcie rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji na roky 2020 - 2025 (2030), sektorových stratégií a určuje hlavné línie rozvoja špecificky pre každú inštitúciu samostatne.
- V roku 2022 sa vzdelávacích aktivít v kultúrnej oblasti zúčastnilo 9,7 % z celkového počtu zamestnancov, **v roku 2023 to bolo 35%**.
- V roku 2022 boli vymenovaní 4 noví štatutári - v Spišskom kultúrnom centre a knižnici v Spišskej Novej Vsi, v Kultúrnom centre Medzibodrožia a Použia v Kráľovskom Chlmcí, v Zemplínskom kultúrnom centre a hvezdárni v Michalovciach, ktoré zároveň zmenilo od 01. 07. 2022 názov na Krajská hvezdáreň a Zemplínske kultúrne centrum v Michalovciach a vo Východoslovenskom múzeu v Košiciach. V roku 2023 sa zmenil štatutár v Bábkovom divadle v Košiciach.

Program Kultúrny turizmus – služby a produkty v kultúrnom turizme

Zámer:	zviditeľniť Košický kraj prostredníctvom kultúrneho cestovného ruchu
Cieľ:	• zvýšiť kvalitu lokalít a destinácií Košického kraja prostredníctvom trvalo udržateľného využívania hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva a ponúkaných kultúrnych služieb. • zlepšiť podmienky pre rozvoj kultúrneho turizmu ako dôležitého segmentu regionálnej ekonomiky
Výzva/problém:	nedostatočné podmienky pre rozvoj kultúrneho turizmu ako dôležitého segmentu regionálnej ekonomiky
Cieľová skupina:	domáci i zahraniční návštevníci a turisti sú cieľovou skupinou, ktorá bude mať priamy benefit z komplexných služieb kultúrneho turizmu
Cieľová skupina:	vytváranie komplexných balíkov kultúrneho turizmu založeného na regionálnych špecifikách a identite v spolupráci s cestovným ruchom

- Za účelom rozvoja kultúrneho turizmu sa kultúrne organizácie aktívne zapájajú do tvorby **produktov kultúrneho cestovného ruchu**, aby cielene zaujali domácich a zahraničných návštevníkov. V tomto kontexte aktívne spolupracujú s Krajskou organizáciou cestovného ruchu Košice Región Turizmus a oblasťnými organizáciami cestovného ruchu.
- Začiatkom roka 2022 získal Košický samosprávny kraj spolu s Banskobystrickým samosprávnym krajom a ostatnými partnermi Značku **Európske kultúrne dedičstvo pre nástenné fresky na Gemerí a Malohonte**. Od druhej polovice roka 2022 boli spustené v spolupráci s gemerskými kultúrnymi organizáciami KSK sprievodné aktivity spojené s projektom (workshopy, koncerty, festivaly, prednášky, výstavy a pod.). V roku 2023 sa tieto aktivity spojili tiež s Rokom nástennej maľby.
- Aktívne zapojenie kultúrnych organizácií do **Župných dní Košického kraja**, ktoré prebiehali v každom regióne kraja v roku 2022 malo za cieľ nielen odprezentovať svoju činnosť, ale aj osobne pozvať návštevníkov na ďalšiu návštevu do inštitúcie.
- Košický samosprávny kraj spolu so svojimi kultúrnymi organizáciami rozšíril portfólio **v digitálnych aj tlačенých kampaniach** k Týždňu slovenských knižníc (Vyprázdni police svojej knižnice), Medzinárodnému dňu hviezdárni, Noci múzeí a galérií a pod.
- V roku 2023 prebiehal projekt K.O.S.M.O., ktorého cieľom bolo **zefektívniť komunikáciu kultúrnych organizácií** v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK s dôrazom predovšetkým na **digitálne médiá a sociálne siete**. Počas 6 mesiacov trvania projektu bolo zapojených všetkých 20 kultúrnych organizácií KSK. Súčasťou boli workshopy zamerané na copywriting, tvorba obsahu na sociálne siete podľa cieľovej skupiny a príprava grafík prostredníctvom online nástrojov. Zároveň bola pre každú organizáciu spracovaná analýza najpoužívanejších sociálnych sietí so súborom odporúčaní pre ich zlepšenie. V závere projektu bol zaznamenaný nárast viditeľnosti kultúrnych organizácií v prostredí sociálnych sietí (takmer 700 000 používateľom sa po skončení projektu zobrazil obsah sociálnych sietí inštitúcií, na tento obsah zároveň dokopy reagovalo vyše 50 000 ľudí).

Program: Kreatívny priemysel

Cieľ:	generovať ekonomické benefity z kultúry
Výzva/problém:	prispieť ku generovaniu pracovných príležitostí v kreatívnych odvetviach
Cieľová skupina:	obyvatelia kraja
Hlavné nástroje:	• zmapovanie stavu v kraji • zapojenie sa do služieb krajského kreatívneho centra • osobitné programy pre jednotlivé oblasti (filmový priemysel, ľudovo-umelecké remeslá a pod.)

KSK - Film Friendly Region

V roku 2022 vznikla **Filmová kancelária Košického kraja** so zámerom rozvíjať potenciál v oblasti audiovizuálnej tvorby a súvisiacich odvetví. V roku 2023 bola rozšírená webová stránka Filmovej kancelárie Košického kraja, ktorá vznikla v roku 2022, pribudlo 50 filmových lokácií a 30 nových subjektov, ktoré poskytujú služby pre filmový priemysel. V rámci budovania partnerských vzťahov bolo realizované neformálne stretnutie odborníkov a činnosť filmovej kancelárie bola prezentovaná v národných a medzinárodných



médiách (RTVS, MTV) a na podujatí Art Film Fest. V júni bola spustená z úrovne Košického samosprávneho kraja kampaň „**Filmový jún KSK**“, ktorej súčasťou bola aj iniciatíva „Pod' do kina s KSK“.

V lete 2023 bolo zastupiteľstvom kraja prijaté **všeobecne záväzné nariadenie o podpore audiovizuálneho priemyslu**, ktoré upravuje podmienky poskytovania finančných prostriedkov na podporu tohto priemyslu na území Košického samosprávneho kraja. V roku 2023 sa v rámci programu Terra Incognita v spolupráci s Košice región turizmus vyhlásila **výzva na podporu tvorby audiovizuálnych diel**. Podporených bolo celkom **8 projektov** sumou 150 000 €. Asistenčné služby filmovej kancelárie sa intenzívne využili pri príprave audiovizuálnych diel ako: Výročné video - Európska Banka pre Rozvoj a rekonštrukciu, Vojna policajtov, Autičkári, Anestéza, Utekáč, Potopa, Social video Tampa Bay Lighting, I am life. V závere roka bol spustený Filmový inkubátor Košického kraja - mentorský program pre začínajúcich filmárov v regióne.

Kreatívne centrum KSK

V apríli 2023 sa kraj po vyhodnotení rizík vyplývajúcich z realizácie projektu **Kreatívneho centra KSK** schváleného v rámci IROP – Prioritná os 3: Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch rozhodol odstúpiť od zmluvy o nenávratný finančný príspevok. Dôvodom bola najmä komplikovanosť vzťahov s dodávateľmi a sprostredkovateľským orgánom vrátane objektívnych dôvodov, ako je situácia na stavebnom trhu, lehoty na vyjadrenia štátnych orgánov a podobne, ďalšie časové, finančné i procesné riziká. Chýbali tiež potrebné usmernenia od sprostredkovateľského orgánu a to v období, kedy sa výrazne skrátila doba na realizáciu projektu, keďže sa zmluvu

kvôli zdĺhavým procesom podarilo uzavrieť až s tretím uchádzačom v rámci procesu verejného obstarávania. Zároveň dodávateľ stavebných prác podľa kraja žiadal zvýšenie celkovej ceny diela o 40 percent. Pri dodržaní princípov dobrej správy bolo jediným racionálnym rozhodnutím projekt zastaviť.

Následne sa v priebehu roka 2023 hľadali iné externé zdroje pre financovanie projektu a uskutočnili sa prípravné kroky k tomu, aby sa projekt Kreatívneho centra stal súčasťou rozvoja Inovačného centra KSK a vytvorila sa nová línia renovácie **Inovačno-kreatívnej štvrte** na Strojárskej ulici v Košiciach.

Podpora nezriadovanej kultúry

Košický samosprávny kraj (KSK) a občianske združenie Bona Fide, ktoré prevádzkuje košické nezávislé kultúrne centrum Tabačka Kulturfabrik, podpísali v roku 2022 **Memorandum o spolupráci**. Cieľom je vytváranie podmienok na rozvoj nezávislej nezriadovanej kultúry, produkcia kvalitných služieb v tejto oblasti a rozvoj kreatívnych odvetví. Obe strany sa dohodli na

ďalšej spolupráci tak, aby sa multižánrové centrum mohlo rozvíjať a poskytnúť kvalitné podujatia v rámci **alternatívnej kultúry**. Memorandum nadväzuje na podpis nájomnej zmluvy týkajúcej sa krajských priestorov na Gorkého ulici 2, kde Tabačka sídli. Zastupiteľstvo KSK koncom júna schválilo predĺženie nájmu občianskemu združeniu na ďalších desať rokov.

A. Sektorové opatrenia:

Múzeá a galérie

- pokračovať v tvorbe unikátnych expozícií prezentujúcich kultúrne dedičstvo regiónu
- sprístupňovať kvalitné a návštevnícky príťažlivé výstavy, aktívne pracovať so zbierkovými fondami
- realizovať prioritné výstavné projekty s medzinárodným presahom
- zabezpečiť depozitáre a zlepšiť podmienky pre ochranu predmetov kultúrnej hodnoty
- rozvíjať galerijnú a múzejnú pedagogiku – realizovať edukačné a interaktívne programy k stálym novým expozíciám
- podporovať vedecko-výskumnú činnosť a vhodne ju popularizovať

Zariadenia pre kultúrno-osvetovú činnosť

- pokračovať v trende výraznejšej špecializácie jednotlivých zariadení (1. Folkloristika, 2. Remeslá, 3. Národnostné menšiny, 4. Duchovno-náboženská oblasť, 5. Kreativita a kreatívny priemysel, 6. Sociálne slabšie a znevýhodnené skupiny obyvateľstva)
- v niektorých prípadoch zvážiť možnosť presťahovania sídla, prepojenia s iným kultúrnym zariadením
- zavádzať inovácie a dbať viac na kvalitu na úkor kvantity aktivít
- inovovať festivaly regionálneho významu
- reflektovať v aktivitách globálne výzvy a súčasné témy
- rozvíjať kultúru národnostných menšín

Divadlá

- riešiť špecifiká národnostných divadiel
- vytvárať podmienky pre rozvoj scénického umenia s presahom na nové médiá
- aktívne rozvíjať divadelnú pedagogiku
- pokračovať v rozvoji alternatívnych scén
- skvalitňovať manažment divadiel a zvyšovať umeleckú kvalitu

Knižnice

- zabezpečiť výraznejšie spolupodieľanie sa na činnosti a prevádzke zo strany miestnej samosprávy, kde majú knižnice sídlo
- zlepšiť spoluprácu s miestnou samosprávou pri správe obecných a mestských knižníc
- realizovať prierezové programy celoživotného vzdelávania zamerané na aktuálne témy, osobitne rozvoja čitateľskej gramotnosti, duševného zdravia a pod.
- pokračovať v procese digitalizácie a zavádzať technologické inovácie a SMART riešenia
- zjednotiť knižnično - informačné systémy a prepájať katalógy
- pokračovať v modernizácii interiérového vybavenia knižníc
- racionalizovať sieť prevádzok pobočiek najmä v meste Košice

B. Dobrá správa kultúrnych organizácií a profesionalizácia manažmentu

- zlepšiť rozpočtovanie a rozhodovanie na základe dát, vrátane vyhodnocovania výkonnosti
- organizačné zmeny realizovať s cieľom optimalizácie nákladov len pri garantovaní kvality kultúrnych služieb
- aktívnejšie podporovať programy celoživotného vzdelávania zamestnancov – budovanie kapacít
- vyvinúť nový digitálny kalendár aktivít a podujatí
- zlepšiť projektový manažment a plánovanie
- využívať nové technologické riešenia pre efektívny manažment
- kontinuálne budovať vizuálnu identitu a jedinečný imidž každej organizácie v kooperácii s marketingovou stratégiou zriaďovateľa

- zrealizovať pasportizáciu majetku na kultúrne účely a zrýchliť projektovú prípravu pre prioritné investície
- združovať výkon ekonomických a technicko-hospodárskych činností (ekonomická podpora)
- pokračovať v optimalizačných opatreniach týkajúcich sa správy vybraných činností organizácií
- aktívne využívať zverené objekty aj na komerčné účely
- vytvárať podmienky pre zvyšovanie vlastných príjmov

C. Obnova a rozvoj kultúrneho dedičstva - vybrané najvýznamnejšie investičné plány a zámery

- Rekonštrukcia Miklušovej väznice (Východoslovenské múzeum v Košiciach)
- Pokračovanie v revitalizácii areálu pamätníka víťazstva v Dargovskom priesmyku - rekonštrukcia a obnova areálu, nová inovatívna expozícia (Centrum kultúry Košického kraja)
- Rómske kultúrne centrum – Romano kher, Košice
- Pokračovanie v realizácii projektu Krajského Kreatívneho centra v rámci Inovačno-kreatívnej štvrte v Košiciach
- Esencia – Centrum tradičnej kultúry v Košiciach
- Presťahovanie Zemplínskej knižnice v Trebišove do areálu Múzea a Kultúrneho centra južného Zemplína do zrekonštruovanej budovy
- Krajské centrum astronómie – Ekohvezdáreň v Michalovciach (Krajská hvezdáreň a Zemplínske kultúrne centrum)
- Rekonštrukcia Spišského divadla, Spišská Nová Ves – objekt Reduta – komplexná rekonštrukcia a obnova objektu – v spolupráci s mestom
- Zriadenie regionálnych depozitárov Šaca (Abov), Trebišov (Zemplín), Smižany (Spiš)
- Rekonštrukcia Andrassyho Obrazárne v Krásnohorskom Podhradí (Banícke múzeum v Rožňave)
- Rekonštrukcie objektov – sídel OvZP, ktoré sú zároveň národnými kultúrnymi pamiatkami (Banícke múzeum v Rožňave, Krajská hvezdáreň a Zemplínske kultúrne centrum)

D. Ďalšie opatrenia pre skvalitňovanie kultúrnych služieb a rozvoj kultúrneho turizmu a kreatívneho priemyslu

- aktívnejšie zapájanie sa do komplexných produktov cestovného ruchu, vytváranie balíkov pre rôzne cieľové skupiny - deti, seniori a pod.
- pokračovanie v rozvoji projektu „Film Friendly Region“
- participácia na skvalitňovaní podmienok pre odvetvia kreatívnej ekonomiky
- prehlbovanie medzisektorovej spolupráce a sieťovanie s aktérmi nezriaďovanej kultúry
- pokračovanie v implementácii krajských programov (ľudovo-umelecké remeslá, neprofesionálne umenie, folklór, astronómia a pod.) a realizovať nové krajské programy a projekty (ekokódex, inkluzívne programy a pod.)
- aktívne zavádzanie opatrení pre lepší proklientsky prístup (úprava vstupných priestorov, školenia zamestnancov „front office“, úprava cenovej politiky a pod.)
- pokračovanie v spoločných projektoch zameraných na mládež
- obnoviť a rozšíriť spoluprácu v partnerských regiónoch, realizovať spoločné medzinárodné projekty a rozvíjať kultúrnu výmenu



Koncepcia rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020-2025 (2030)

- prináša kolektívnu víziu a definuje prioritné smery rozvoja kultúry v kraji
- vyzdvihuje funkcie kultúry vo vzťahu k zvyšovaniu kvality života,
- posilňovania hodnôt, budovania kultúrnej identity obyvateľstva a imidžu regiónu
- definuje možnosti riešenia niektorých socio-ekonomických problémov regiónu s aktívnym príspevom segmentu kultúry
- posilňuje kultúru ako nástroj ekonomickej prosperity kraja
- akcentuje podporu tvorivosti, kreativity, partnerstiev a spolupráce v kultúrnej oblasti

Kultúra ako nástroj riešenia výziev v rozvoji regiónu

Výzva

- skvalitniť život všetkým generáciám a prispieť k zastaveniu odlivu mladých ľudí z regiónu
- vytvárať podmienky pre vznik pracovných príležitostí v kreatívnych odvetviach, kultúrnom cestovnom ruchu a generovať aj ekonomické prínosy

Vízia

„Košický samosprávny kraj - región s jedinečnou kultúrnou identitou a imidžom dynamicky sa rozvíjajúceho sa územia, kde kultúrna rozmanitosť, moderná ponuka kvalitných služieb a chránené kultúrne a prírodné dedičstvo vyvolávajú spolupatričnosť, hrdosť a aktivitu obyvateľov, záujem a spokojnosť návštevníkov.“

Program

Regionálna kultúrna identita

Emócia

Hodnota

Zámer: posilniť pozitívny vzťah a lojalitu obyvateľa k regiónu cez inovovanú ponuku kultúrnych služieb založenú na regionálnych špecifikách

Program

Kultúrny cestovný ruch

Zážitky

Zámer: zviditeľniť Košický kraj prostredníctvom kultúrneho cestovného ruchu

Program

Kreatívny priemysel

Prosperita

Zámer: generovať ekonomické benefity kultúry a prispievať ku tvorbe nových pracovných príležitostí

Obyvateľ Košického kraja

- vie, na čo má byť hrdý (pozná regionálne špecifiká a unikátnosť regiónu)
- má široké možnosti zapojiť sa do kultúrneho diania (je pre neho vytvorená atraktívna ponuka služieb, možnosti na rozvoj vlastnej kreativity a potenciálu)
- a chce (je motivovaný) byť súčasťou rozvoja regiónu (aktívne sa zapája do kultúrneho a celospoločenského diania, a hľadá možnosti sebauplatnenia aj v umení a kultúre)

Návštevník Košického kraja

- prežije intenzívny zážitok prostredníctvom zapojenia sa do kultúrneho diania
- rád sa vráti a šíri pozitívnu informáciu o regiónu

Koncepcia rozvoja kultúry prinášajúca nosnú ideu „tradície inšpirujú inovácie“ akcentuje využitie jedinečného kultúrneho bohatstva regiónu pre jeho rozširovanie, napredovanie a rozvoj.

Programy

Nosný program „**Regionálna kultúrna identita**“ sa systematicky zameriava na posilňovanie pozitívneho vzťahu obyvateľa k územiu prostredníctvom segmentu kultúrnych služieb a tvorby jedinečného imidžu kraja. Vytvorenie kvalitnej ponuky odrážajúcej unikátnosti regiónu sa bude cielene rozvíjať prostredníctvom programu „**Kultúrny cestovný ruch**“ prioritne zameraného na návštevníka, avšak celkovo ako segment predstavuje aj výnimočnú príležitosť v rozvoji regionálnej ekonomiky. Novým impulzom pre zhodnotenie ekonomických prínosov kultúry je vytváranie podmienok pre **kreatívny priemysel**, v rámci ktorého sa tvorivosť a talent jednotlivcov zhodnocujú so zámerom ich ekonomickej sebestačnosti zároveň s inováciou kultúrnej ponuky na trhu.

Procesy

Kultúrna infraštruktúra v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK v podobe múzeí, galérií, divadiel, osvetových stredísk, kultúrnych centier a knižníc predstavuje základnú sieť aktérov a nositeľov týchto programov v regióne. Cieľom je usmerňovať ich fungovanie smerom k moderným a efektívne fungujúcim inštitúciám, čo sa bude realizovať v procese **optimalizácie ich správy, rozvoja a prevádzky** a rovnako tak v realizovaní **investičných aktivít** tam, kde je obnova kultúrneho dedičstva a pamiatkového fondu nevyhnutná a žiaduca. Intenzívnejšie sa bude dbať na partnerstvá s ostatnými aktérmi v kultúre, predovšetkým s nezávislými kultúrnymi operátormi.

Princípy

Akékoľvek opatrenie či aktivita realizované v rámci programov alebo procesov bude v súlade s princípom efektívnosti, kvality, dostupnosti, transparentnosti a participatívnosti.

www.vucke.sk